

Liepājā sistēmā neko nav mainījis

EKSPERTE

DIENAS
TĒMA

Nē, tas nav normāli!

Ilze Dzene, platforma *dzene.com* autore, skolotāja, četrus bērnu mamma

skolotājam jādzēr nervu zāles? Nē, tas nav prātīgi, tas ir slimī!

Esmu tikusies ar speciālistiem un šos jautājumus pārrunāju atkal un atkal. Visā Eiropā jau sen bērni ar dažādiem mācīšanās traucējumiem izglītojas mazās klasēs speciālo vai parasto pedagogu klātbūtnē, bet Latvijā viņi uzturas 30 bērnu lielā klasē, kur viņus provocē jebkas, kas tur notiek – troksnis, skaņas, smakas, papēžu klauzūra. Lai uzrunātu tik lielu klasi, skolotājam ir jārunā sintētiskā un metāliskā tonī, un arī tas bērņus satrauc. Pamazām viņiem rodas neirozes, arī mana meita naktīs sāka čurāt gultā, biju spiesta vest viņu uz terapiju, un sapratu, ka tas nav normāli. Covid-19 nāca kā glābiņš, meitu no konkrētās skolas izņēmu. Psihologi tur bija neadekvāti, tāpat kā skolas direktors, kurš uzskatīja, ka bērnam, kuram 5. klasē izlauž istos kaula priekšzobus, tas ir ok. Nē, tas nav ok!

Tieši šī iemesla dēļ vēlos aizsākt iniciatīvu platformā *manabalss.lv*, jo bērņiem ar garīgās attīstības traucējumiem (un funkcionāliem traucējumiem) ir nepieciešams valsts apmaksāts asistents izglītības iestādē. Nevajag teikt, ka nav naudas, jo speciālās skolas taču tiek likvidētas! Šie līdzekļi vienkārši jānovirza asistentiem.

Bērņiem, kuriem ir impulsa kontroles trūkums un viņi skolā nevar socializēties, ērtāk būtu pāriet mājācībā, un tas nebūt nenozīmē, ka māte māca savu bērnu, bet gan to, ka bērns mācās tālmācībā un pie viņa uz mājām noteiktā laikā nāk skolotājs. Tas pats attiecas uz gadījumiem, ja bērns ir vardarbīgs, – skolā viņš nedrīkst atrasties. Viņam būtu jāpiedāvā mājācība, bet likumi mums nav sakārtoti, ministrijā cilvēki pie šiem jautājumiem nestrādā vispār. Katra skola cīnās, kā nu māc, tieši tāpēc ir labās un sliktās skolas. Pilnīgi atklāti, Rīgā ir labās skolas un ir tādas, uz kurām bērņi iet ar beisbola nūjām, un tas nav tēlainis izteiciens.

Pētot iekļaujošo izglītību, noskaidroju, ka bērņi, kuriem ir īpaši smagi funkcionālie vai garīgās attīstības traucējumi, tiek definēti kā izglītojamie, kuri saņem 59 eiro mēnesī. Viņi nespēj iet uz skolu, bet arī uz asistentu nevar pretendēt, jo nosaukti par izglītojamiem. Vai tas maz ir saprotams? Likumu normas visu ir sapinušas vienā putrā. ▶

<< Ne visās skolās ir tāda atbalsta komanda kā mums – psihologs, logopēds, speciālais pedagogs, divi sociālie pedagogi. Tāpat mums ir izstrādāta veselības sistēma, ko darīt gadījumos, kas nav vēlamī. Tad runājam ar visām iesaistītajām pusēm, sākumā ar pašu bērnu, aicinām vecākus uz skolu. Cenšamies meklēt iemeslus, kāpēc tas ir noticis. Skola ir vieta, kur bērņi mācās un izmēģina dažādus uzvedības veidus, īpaši pusaudžu gadus. Kоди gan ir ļoti dažādi, un tas, ka bērnam ir piešķirts kods, nenozīmē, ka tās uzreiz ir smagas uzvedības problēmas. Mūsu skolā gan vairāk ir to bērņi, kuriem ir mācīšanās grūtības, bērņi ar uzvedības grūtībām mums nav," zina teikt sociālā pedagoge. Visgrūtāk esot, ja nav sadarbības starp vecākiem un skolu. D. Liepa saka, ka reizēm īpaši jāpiestrādā, lai aizsniegtu pašus vecākus, jo arī viņi ir ļoti atšķirīgi.

Aizdomājoties par papildu palīdzīgām rokām un asistentiem skolotāja min, ka, no vienas puses, tas bērnam palīdz, savukārt, no otras puses, tas bērnu stigmatizē, jo visi redz, ka viņam blakus nepārtraukti ir asistents, un arī viņš pats to visu laiku izjūt.

"Kopumā jau gribas teikt, ka iekļaujošai izglītībai ir ļoti daudz plusu, lielākais ir tas, ka tā māca iecietību un parāda mums, cik dažādi esam. Bērņiem vienmēr šo saku – mums pilnīgi katram ir savs talants, un tas ir mūsu katra īpašais spēks," izceļ D. Liepa.

Nav kapacitātes!

Draudzīgā aicinājuma Liepājas pilsētas 5. vidusskolas sākumskolas skolotāja Daiga Mantiņe saka: "Kā pedagogs un reizē vecāks saprotu, ka ir jācīnās pret stigmatizāciju un diskrimināciju un bērņi jāizglīto par iekļaujošās izglītības priekšrocībām, bet ir daudz nezināmo lielumū. Vai ir veikti regulāri pētījumi, iegūti un apkopoti dati, kā bērņiem efektīvi nodrošināt šo pakalpojumu? Vai mūsu darbība vai bezdarbība ir efektīva, un kā to izmērīt, sākot no pirmsskolas un beidzot ar vidusskolas absolventu? Liels risks, kāpēc ir tā, kā ir, – izglītības sistēmas kapacitāte, proti, nav reāli apmācītu pedagogu, administratoru, kuri regulāri pārraudzītu darbu ar šiem bērņiem, ikdienā sniedzot atbalstu pedagogam, klasei un ģimenei. Nav pietiekami lielas komandas, kura var ikdienā šo darbu darīt."

Patlaban skolās mācās arī bērņi ar nopietnām agresijas izpausmēm, kuras ietver konkrētas diagnozes. "Bet vai mēs zinām, kā strādāt, ja klasē ir bērns ar īpašām vajadzībām, kurš vienlaikus ir hiperagresīvs, piedzīvo straujus garastāvokļa traucējumus, impulsivitāti utt.? Jā, man var pateikt: "Tavā klasē mācīsies šāds skolēns." Bet, ko es darīšu ar šo informāciju? Gan pedagogiem, gan vecākiem ir vajadzīga profesionāla konsultācija, kuras reāli palīdzētu, nevis saruna, pēc kuras paliec vēl neziņošāks, vajadzīga īsta palīdzība. Esmu par to, ka izglītības iestādei ir tiesības ne

tikai zināt šādu informāciju par bērnu, bet arī papildus saņemt profesionālas rekomendācijas, ieteikumus, pedagoga darba uzraudzību darbā ar šādiem skolēniem, un nebaidos pat teikt, ka šādiem bērņiem ir vajadzīgs asistents. Tātad kompleks atbalsts. Reizē ir jāstrādā ar šo bērnu ģimeni, jāizglīto, jāsniedz praktiska palīdzība."

"Skolās nedrīkst būt nekāda veida vardarbība. Un, ja dara, tad ir jābūt atbildības devai," uzskata LIZDA vadītāja Inga Vanaga. Viņas ieskatā, pārāk ilgs laiks ir veltīts diskusijām, sarunām, analizēm. "Ir jābūt konkrētai rīcībai un daudz lielākām aktivitātēm," ir pārliecināta I. Vanaga. Vai pēdējā gada laikā kaut kas ir mainījies? "Zināmas izmaiņas ir panāktas "Izglītības likumā", arī MK noteikumos. Precizējot: vairāk akcentēts atbildīgums par vardarbības gadījumiem. Un arī panāktas, ka vecākiem ir jāinformē izglītības iestāde, ja ir kādi apstākļi, ka bērns var radīt draudus citu veselībai, dzīvībai. Taču jāsecina, ka šīs normas diemžēl praksē nedod cerēto rezultātu, jo vecāki redz, ka par neinformēšanu nav nekāda soda, nekādas sankcijas." LIZDA cer, ka izdosies mainīt to, ka iestādes vadītājs kopā ar pašvaldības atbildīgajiem varētu noteikt uz laiku izglītības procesu ārpus skolas, ja skolēns ir radījis draudus cita veselībai un dzīvībai vai bijusi vairākkārtēja vardarbība. Tad vēl to, ka drīkst pārbaudīt skolēnu somas, arī pašu skolēnu, ja ir aizdomas, ka tiek slēpts kaut kas aizliegts. ▶

ES DOMĀJU TĀ: VAI ZINĀT, KAS NOTIEK SKOLĀ?

Elīna Ozoliņa
– mācās:
– Šobrīd skolā mācos attālināti. Kad vēl mācījos pamatskolā Ventspilī, mūsu

klasei, kurā skolēniem bija gadu desmit, pievienoja vairākus romu jauniešus, kuriem bija jau kādi 15 gadi. Viņi bija ļoti nepieklājīgi, un mums, pārējiem, gāja ļoti grūti. Skolotājas bieži bija asarās. Pēc kāda laika viņi no skolas pazuda, laikam to nepabeidza.

Lilija Saulīte

– mamma:
– Par skolu zinu no klases sapulcēm un e-klases. Man ir pieredze

no bērnudārza, kur grupiņā iet nevaldāms, agresīvs puika, kurš gandrīz nerunā. Nezinu, vai ir diagnoze, bet viņš pārējos bieži sit, grūsta, pieskrien un ieknieb vai rauj aiz matiem, rāda nepieklājīgus žestus. Ģimene dzīvo laukos, un

Sociālas dienests nesniedzot pienācīgu vajadzīgo atbalstu. Es baidos par savu meitu, saku, lai turas no zēna pa gabalū. Negribētu, ka viņi mācās vienā klasē.

Baiba Saulgrāve-Buša
– videomontāžas speciāliste:
– Eju uz sapulcēm, esmu informēta.

No skolas puses ir ļoti laba informācijas apmaiņa, ir arī e-klase un vecāku čats. Sākumskolā bērna klasē bija zēns, kurš stundās traucēja, bet viņš, par laimi, tagad ir citā pilsētā un citā skolā. Pēc puikas aiziešanas visi uzelpoja – bērņi, vecāki, skolotāji.

Lāsma Boikova – masiere:
– Man tagad nav saistības ar skolu. Atbalstu, ka klasēs ir arī bērņi ar diagnozēm, jo tā viņi var apgūt

pilnvērtīgu izglītību, nevis tiek nodalīti. Tā viņi iepazīst reālo dzīvi un saskarsmi ar vienaudžiem, nevis pret viņiem izturas kā pret citādiem. Vecākiem tomēr visu laiku jāseko līdzī savam īpašajam bērnam, nevar aizvest uz skolu un aizmirst, atstāt skolotājiem.

Laura Baranovska
– skropstu meistare:
– Skolu esmu pabeigusi, bet zinu skolotāju, kurai klasē bijuši īpašie bērņi. Jā, viņiem vajag daudz vairāk uzmanības. Skolotāja stāstīja, ka daudzi vecāki, kuriem ir īpašie bērņi, iedomājas, ka skolotājiem ir pienākums vairāk strādāt tieši ar viņu atvasēm un pārējo bērnu vajadzības nav tik svarīgas. Skolotājam bija darba pieredze arī likvidētajā internātskolā. Viņa teica, ka tur bija labāk, nekā ir tagad.

Laura Baranovska
– skropstu meistare:
– Skolu esmu pabeigusi, bet zinu skolotāju, kurai klasē bijuši īpašie bērņi. Jā, viņiem vajag daudz vairāk uzmanības. Skolotāja stāstīja, ka daudzi vecāki, kuriem ir īpašie bērņi, iedomājas, ka skolotājiem ir pienākums vairāk strādāt tieši ar viņu atvasēm un pārējo bērnu vajadzības nav tik svarīgas. Skolotājam bija darba pieredze arī likvidētajā internātskolā. Viņa teica, ka tur bija labāk, nekā ir tagad.

Laura Baranovska
– skropstu meistare:
– Skolu esmu pabeigusi, bet zinu skolotāju, kurai klasē bijuši īpašie bērņi. Jā, viņiem vajag daudz vairāk uzmanības. Skolotāja stāstīja, ka daudzi vecāki, kuriem ir īpašie bērņi, iedomājas, ka skolotājiem ir pienākums vairāk strādāt tieši ar viņu atvasēm un pārējo bērnu vajadzības nav tik svarīgas. Skolotājam bija darba pieredze arī likvidētajā internātskolā. Viņa teica, ka tur bija labāk, nekā ir tagad.

DAIGA LUTERE
EGONA ZĪVERTA FOTO

